

NEUVOSTON DIREKTIIVI 97/62/EY,
annettu 27 päivänä lokakuuta 1997,
luontotyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelesta annetun
direktiivin 92/43/ETY mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimukseen,

ottaa huomioon direktiivin 92/43/ETY⁽¹⁾ ja erityisesti sen 19 artiklan ensimmäisen kohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo, että

direktiivin 92/43/ETY liitteet I ja II on mukautettava tieteen ja tekniikan kehitykseen tiettyjen luontotyppien ja lajien sisällyttämiseksi niihin, ja

Euroopan unionin luontotyppien kuvausten tulkintaohjeeseen (huhtikuussa 1996 julkaistu EUR 15 -versio) on sisällytetty uudet Natura 2000 -koodit, joiden avulla määritellään kaikki luontotyypit; direktiivin 92/43/ETY liitteessä I olevat viittaukset Corine-koodiin olisi korvatava viittauksella Natura 2000 -koodiin,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Korvataan direktiivin 92/43/ETY liitteet I ja II tämän direktiivin liitteellä.

2 artikla

Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipyvästä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niitä virallisesti julkaistaessa niihin on liitetävä viittaus tähän direktiiviin. Jäsenvaltioiden on säädetävä siitä, miten viittaus tehdään.

3 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdennenakymmenentä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

4 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 27 päivänä lokakuuta 1997.

Neuvoston puolesta

R. GOEBBELS

Puheenjohtaja

⁽¹⁾ EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1994 liittymisasiakirjalla.

LIITE**"LIITE I"****YHTEISÖN TÄRKEINÄ PITÄMÄT LUONTOTYYPIT, JOIDEN SUOJELUMISEKSI ON OSOITETTUVA ERITYISTEN SUOJELUTOIMIEN ALÜEITA****Tulkinta**

Ohjeita luontotyyppejä tulkinnasta annetaan julkaisussa "Interpretation Manual of European Union Habitats", joka on 20 artiklan mukaisen komitean ('Habitaattikomitea') hyväksymä ja Euroopan komission julkaisema (¹).

Koodit vastaavat Natura 2000 -koodeja.

Merkki "*" tarkoittaa ensisijaisia luontotyypejä.

1. RANNIKON JA SUOLAMAIDEN LUONTOTYYPIT**11. Avomeri- ja vuorovesialueet**

- 1110 Vedenalaiset hiekkasärkät
- 1120 * *Posidonia*-kasvustot (*Posidonia oceanicae*)
- 1130 Jokisuistot
- 1140 Muta- ja hiekkamatalikot, joita merivesi ei peitä laskuveden aikana
- 1150 * Rannikon laguunit
- 1160 Laajat matalat lahdet
- 1170 Riutat
- 1180 Kaasuvuotojen synnyttämät rakenteet matalissa vesissä

12. Rantakalliot ja kivikkorannat

- 1210 Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus
- 1220 Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus
- 1230 Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot
- 1240 Välimeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot ja -törmät kotoperäisine *Limonium*-lajeineen
- 1250 Makaronesian rannikoiden kasvipeitteiset rantatörmät kotoperäisine kasveineen

13. Atlantiset ja manneralueen marskimaat ja suolaniityt

- 1310 *Salicornia* ja muut mudassa ja hiekassa elävät yksivuotiset kasvit
- 1320 *Spartina*-merenrantaniityt (*Spartinion maritimae*)
- 1330 Atlantin alueen suolaniityt (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)
- 1340 * Sisämaan suolaniityt

14. Välimeren alueen ja termo-atlanttisen alueen marskimaat ja suolaniityt

- 1410 Välimeren alueen suolaniityt (*Juncetalia maritimi*)
- 1420 Välimeren ja termo-atlanttisen alueen suolamaan pensastot (*Sarcocornetea fruticosi*)
- 1430 Typpipitoiset suolamaan pensastot (*Pegan-Salsoletea*)

15. Sisämaan suola- ja kipsiarot

- 1510 * Välimeren alueen suola-arot (*Limonietalia*)
- 1520 Pyreneitten niemimaan alueen kipsiarot (*Gypsophiletalia*)
- 1530 * Pannoniset suola-arot ja marskimaat

16. Borealiset Itämeren saariston, rannikon ja maankohoamisalueet

- 1610 Itämeren harjusaaret ja niiden hiekk-, kallio- ja kivikkorantojen sekä vedenalainen kasvillisuus
- 1620 Itämeren borealiset luodot ja saaret
- 1630 * Itämeren borealiset rantaniityt
- 1640 Itämeren borealiset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta
- 1650 Itämeren borealiset kapeat murtovesilahdet

(¹) "Interpretation Manual of European Union Habitats, version EUR 15", jonka Habitaattikomitea on hyväksynyt 25. huhtikuuta 1996, Euroopan komissio DG XI.

2. RANNIKOIDEN HIEKKADYYNIT JA SISÄMAAN DYYNIT

21. Atlantin, Pohjanmeren ja Itämeren rannikoiden meridyynit

- 2110 Liikkuvat alkiovaiheen dyynit
 2120 Rannikon liikkuvat *Ammophila arenaria* -rantakauradyynit ("valkoiset dyynit")
 2130 * Rannikoiden kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit ("harmaat dyynit")
 2140 * Kiinteät kalkittomat *Empetrum nigrum* -variksenmarjadyynit
 2150 * Atlanttisen kanervavaltaiset kalkittomat, kiinteät dyynit (*Calluno-Ulicetea*)
 2160 *Hippophaë rhamnoides* -valtaiset dyynit
 2170 Dyynit, joissa *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)
 2180 Atlanttisen, kontinentaalisen ja borealisken alueen metsäiset dyynit
 2190 Dyynien kosteat soistuneet painanteet
 21A0 Machairs (* Irlannissa)

22. Välimeren rannikon meridyynit

- 2210 *Crucianellion maritimae* -kasvustoiset kiinteät dyynit
 2220 *Euphorbia terracina* -kasvustoiset dyynit
 2230 *Malcolmietalia*-kasvustoiset niittydyynit
 2240 *Brachypodietalia*-kasvustoiset niittydyynit yksivuotisine kasveineen
 2250 * Rannikon dyynit, joissa *Juniperus* spp.
 2260 Sklerofyyttiset *Cisto-Lavenduletalia*-dyynipensaikot
 2270 * Mäntylajeilla *Pinus pinea* ja/tai *Pinus pinaster* metsittyneet dyynit

23. Sisämaan dyynit, vanhat ja kalkittomat

- 2310 Kuivat *Calluna*- ja *Genista*-nummet/dyynit
 2320 Kuivat *Calluna*- ja *Empetrum nigrum* -nummet/dyynit
 2330 *Corynephorus*- ja *Agrostis*-kasvustoiset sisämaan dyynimiihyt
 2340 * Pannoniset sisämaan dyynit

3. MAKEANVEDEN LUONTOTYYPIT

31. Järvet ja lammet

- 3110 Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (*Littorellatalia uniflorae*)
 3120 Läntisen Välimeren hiekkakenttien niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet, joissa *Isoetes*-kasvillisuutta
 3130 Niukka-keskiravinteiset järvet, joissa *Littorelletea uniflorae*- ja/tai *Isoëto-Nanojuncetea* -kasvillisuus
 3140 Kovat niukka-keskiravinteiset vedet, joissa vedenalaista *Chara* spp. -kasvillisuutta
 3150 *Magnopotamion*- tai *Hydrocharition*-kasvustoiset luontaisesti ravinteiset järvet
 3160 Humuspitoiset järvet ja lammet
 3170 * Välimeren alueen tilapäiset lammikot
 3180 * Turloughs

32. Virtaavat vedet — vapaina tai osin vapaina virtaavien vesireittien osat (pienet keskikokoiset ja suuret uomat), joissa veden laatu ei ole merkittävästi huonontunut

- 3210 Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit
 3220 Alpiiniset joet ja niiden penkkereiden ruohokasvillisuus
 3230 Alpiiniset joet ja niiden *Myricaria germanica* -valtainen kasvillisuus
 3240 Alpiiniset joet ja niiden *Salix elaeagnos* -valtainen puuvartinen kasvillisuus
 3250 Välimeren alueen läpi vuoden virtaavat joet, joissa on *Glaucium flavum* -valtaista kasvillisuutta
 3260 Vuorten alapuolisten tasankojoet, joissa on *Ranunculion fluitantis*- ja *Callitricho-Batrachium* -kasvillisuutta
 3270 Vuorten alapuolisten jokien *Chenopodium rubri* p.p. ja *Bidention* p.p. -kasvillisuus
 3280 Välimeren alueen läpi vuoden virtaavat *Paspalo-Agrostidion*-kasvustoiset joet, joissa riippuvaa *Salix*- ja *Populus alba* -kasvustoa
 3290 Välimeren alueen osan vuotta virtaavat joet, joissa *Paspalo-Agrostidion*-kasvillisuutta

4. LAUHKEAN ALUEEN NUMMET JA PENSAIKOT

- 4010 Pohjois-Atlantin alueen kosteat *Erica tetralix* -nummet
 4020 * Lauhkean vyöhykkeen kosteat *Erica ciliaris*- ja *Erica tetralix*- kasvuiset nummet
 4030 Eurooppalaiset kuivat nummet
 4040 * *Erica vagans* -kasvuiset kuivat Atlantin rannikkonummet
 4050 * Makaronesian kotoperäiset nummet
 4060 Alpiiniset ja borealiset tunturikankaat
 4070 * *Pinus mugo*- ja *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*) -kasvuiset pensaikot
 4080 Subarktiset *Salix*-pensaikot
 4090 Kotoperäiset oro-mediterraaniset piikkipensaistonummet

5. SKLEROFYYTITISET PENSAIKOT (MATORRAL)

51. Välimeren eteläpuoliset ja lauhkean alueen pensaikot

- 5110 Kalkkikivirinteiden vakiintuneet, kserotermofiliset *Buxus sempervirens* -kasvustot (*Berberidion p.p.*)
 5120 Vuorten *Cytisus purgans* -kasvustot
 5130 Nummien ja kalkkipitoisten niittyjen *Juniperus communis* -katajikot
 5140 * Merellisten kosteiden nummien *Cistus palhiniae* -kasvustot

52. Välimeren alueen puustoinen matorral

- 5210 *Juniperus* spp. -puustoinen matorral
 5220 * *Zyziphus*-pensaistoinen matorral
 5230 * *Laurus nobilis* -puustoinen matorral

53. Termovälimerelliset ja pre-steppipensaikot

- 5310 *Laurus nobilis* -tiheiköt
 5320 Lähellä kalliotörmää kasvavat matalat *Euphorbia*-kasvustot
 5330 Termovälimerellinen ja esiaavikko-pensaisto

54. Phrygana

- 5410 Läntisen Välimeren kallionpäällys-phrygana
 5420 *Sarcopoterium spinosum* -phrygana
 5430 Kotoperäinen *Euphorbia-Verbascion*- phrygana

6. LUONTAISET JA PUOLILUONTAISET NIITYT

61. Luonnonniityt

- 6110 * Kalkkipitoiset karstiniityt, joissa *Alyss-Sedion albi* -kasvillisuutta
 6120 * Kuivat kalkkipitoiset niityt
 6130 Kalamiiiniityt, joissa *Violetalia calaminariae* -kasvillisuutta
 6140 Pyreneiden silikaattialustan *Festuca eskia* -niityt
 6150 Alpiiniset ja borealiset silikaattialustan niityt
 6160 Oroiberiaaniset *Festuca indigesta* -niityt
 6170 Alpiiniset ja subalpiiniset kalkkiniityt
 6180 Makaronesian mesofiliset niityt

62. Puoliluontaiset kuivat niityt ja pensaikot

- 6210 Puoliluontaiset, kuivat niityt kalkkipitoilla alustoilla *Festuco-Brometalia* (* tärkeitä orkidea-alueita)
 6220 * Ruohoja ja yksivuotisia kasveja kasvavat *Thero-Brachypodietea-pseudosteipit*
 6230 * Runsaslajiset *Nardus*-niityt vuoristoalueiden silikaattialustoilla (ja Manner-Euroopan vuorten alapuolisilla alueilla)
 6240 * Subpannoniset aroniityt
 6250 * Pannoniset lössimaiden aroniityt
 6260 * Pannoniset hiekka-arot
 6270 * Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt
 6280 * Alvarit ja kalkkivaikutteiset kallioketot

63. Nahkealehtiset laidunmetsät (dehesas)

6310 Dehesas, jossa ainavihantaa *Quercus* spp. -puustoa

64. Puoliluontaiset kosteat suurruohoniityt

6410 *Molinia*-niityt kalkki-, turve- ja savialustoilla (*Molinion caeruleae*)

6420 Välimeren alueen korkeakasvuiset kosteat *Molinio-Holoschoenion*-niityt

6430 Kosteaa suurruohokasvillisuus

6440 Jokilaaksojen *Cnidion dubii* -tulvaniityt

6450 Pohjoiset, borealiset tulvaniityt

65. Mesofiiliset niityt

6510 Alavat niitettyt niityt (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

6520 Vuoristojen niitettyt niityt

6530 * Fennoskandian lehdes- ja vesaniityt

7. SUOT**71. Happamat rakhkasut**

7110 * Keidassuot

7120 Muuttuneet enallistamiskelpoiiset keidassuot

7130 Peittosuot (* ainoastaan luonnonläiset)

7140 Vaihettumissuot ja rantasuot

7150 Turvekerrosten *Rhynchosporion*-painaumat

7160 Fennoskandian lähteet ja lähdesuot

72. Rungsasravinteiset suot

7210 * Luhtaletot, joissa *Cladium mariscus*- ja *Caricion davalliana*-kasvillisutta

7220 * *Cratoneuron*-huurresammalläheteet, joissa muodostuu kalkkiliejusaostumia

7230 Letot

7240 * Alpiiniset *Caricion bicoloris-atrofuscae* -pioneerikasvustot

73. Borealiset suot

7310 * Aapasuot

7320 * Palsasuot

8. KALLIOSET LUONTOTYYPIT JA LUOLAT**81. Vyörysoraikot ja -lohkareikot**

8110 Vuorten kvartsipitoiset vyörysoraikot ja -lohkareikot lumirajalla (*Androsacetalia alpinae* ja *Galeop-sietalia ladani*)

8120 Kalkkipitoiset, vuorten vyörysoraikot ja -lohkareikot alpiinisessa vyöhykkeessä (*Thlaspietea rotundi-foli*)

8130 Läntisen Välimeren ja termofiiliset vyörysoraikot ja -lohkareikot

8140 Itäisen Välimeren vyörysoraikot ja -lohkareikot

8150 Keski-Euroopan ylänköjen kvartsipitoiset vyörysoraikot ja -lohkareikot

8160 * Keski-Euroopan kukkuloiden ja vuorten kalkkipitoiset vyörysoraikot ja -lohkareikot

82. Kivikkorinteiden kasmofyyttinen kasvillisuus

8210 Kasvipeitteiset kalkkikalliot

8220 Kasvipeitteiset silikaattikalliot

8230 Kallioiden pioneerikasvillisuus (*Sedo-Scleranthion* tai *Sedo albi-Veronicion dillenii*)

8240 * Paljaat kalkkikivikalliot

83. Muut kivikkoiset luontotyypit

8310 Yleisöltä suljetut luolat

8320 Laavakentät ja luonnononkalot

8330 Kokonaan tai osittain vedenalaiset meriluolat

8340 Ikiäätitöt

9. METSÄT

Luontaisista lajeista koostuva; puista ja tyyppilisestä aluskasvillisuudesta muodostuva (puoli)luontainen metsäkasvillisuus, joka täyttää seuraavat kriteerit: harvinainen tai jäähnösluontainen ja/tai jossa elää yhteisön tärkeinä pitämiä lajeja

90. Euroopan boreaaliset metsät

- 9010 * Boreaaliset luonnonmetsät
- 9020 * Fennoskandian hemiboreaaliset luontaiset jalopuumetsät
- 9030 * Maankohoamisrannikon primäärisukkessiovaiheiden luonnontilaiset metsät
- 9040 Tunturikoivikot
- 9050 Boreaaliset lehdot
- 9060 Harjumuodostumien metsäiset luontotypit
- 9070 Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet
- 9080 * Fennoskandian metsäluhdat

91. Euroopan lauhkean vyöhykkeen metsät

- 9110 *Luzulo-Fagetum*-pyökkimetsät
- 9120 Atlantiset happamat pyökkimetsät, joissa *Ilex* ja joskus myös *Taxus* pensaskerroksessa (*Quercion robori-petraeae* tai *Ilici-Fagenion*)
- 9130 *Asperulo-Fagentum*-pyökkimetsät
- 9140 Keski-Euroopan *Acer*- ja *Rumex arifolius* -subalpiiniset pyökkimetsät
- 9150 Keski-Euroopan kalkkimaiden *Cephalanthero-Fagion*-pyökkimetsät
- 9160 Subatlantiset ja Keski-Euroopan *Carpinion betuli* -tammi- tai tammi/valkopyökkimetsät
- 9170 *Galio-Carpinetum*-tammi/valkopyökkimetsät
- 9180 * *Tilio-Acerion*-rinne-, vyörymä- ja raviinimetsät
- 9190 Hiekkatasankojen vanhat happamat *Quercus robur* -metsät
- 91A0 Brittein saarten *Ilex*- ja *Blechnum*-kasvustoiset vanhat tammimetsät
- 91B0 Termofiiliset *Fraxinus angustifolia* -kasvuiset metsät
- 91C0 * Kaledonian metsät
- 91D0 * Puustoiset suot
- 91E0 * *Alnus glutinosa*- ja *Fraxinus excelsior* -tulvametsät (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91F0 Sekametsät, joissa *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* tai *Fraxinus angustifolia*, suurten jokien varsilla (*Ulmenion minoris*)
- 91G0 * Pannoniset metsät, joissa *Quercus petraea*- ja *Carpinus betulus* -puustoa
- 91H0 * Pannoniset metsät, joissa *Quercus pubescens* -puustoa
- 91I0 * Euro-Siperian steppi *Quercus* spp. -metsät
- 91J0 * Brittein saarten *Taxus baccata* -metsät

92. Välimeren alueen lehtimetsät

- 9210 * Apenniinien *Taxus*- ja *Ilex*-kasvuiset pyökkimetsät
- 9220 * Apenniinien *Abies alba* -kasvuiset pyökkimetsät ja *Abies nebrodensis* -kasvuiset pyökkimetsät
- 9230 Galician ja Portugalin *Quercus robur*- ja *Quercus pyrenaica* -metsät
- 9240 Pyreneitten niemimaan *Quercus faginea*- ja *Quercus canariensis* -metsät
- 9250 *Quercus trojana* -metsät
- 9260 *Castanea sativa* -metsät
- 9270 Kreikan *Abies borisii-regis* -kasvuiset pyökkimetsät
- 9280 *Quercus frainetto* -metsät
- 9290 *Cupressus*-metsät (*Acero-Cupression*)
- 92A0 *Salix alba*- ja *Populus alba* -kasvuiset galleriametsät
- 92B0 Välimeren alueen osan vuotta kuivina olevien vesireittien rantakasvustot, joihin kuuluu *Rhododendron ponticum*, *Salix* ym.
- 92C0 *Platanus orientalis*- ja *Liquidambar orientalis* -metsät (*Platanion orientalis*)
- 92D0 Eteläiset jokivarsien galleriametsät ja tiheiköt (*Nerio-Tamaricetea* ja *Securinegion tinctoriae*)

93. Välimeren alueen sklerofyyttiset metsät

- 9310 Aigeian alueen *Quercus brachyphylla* -metsät
9320 *Olea*- ja *Ceratonia* -metsät
9330 *Quercus suber* -metsät
9340 *Quercus ilex*- ja *Quercus rotundifolia* -metsät
9350 *Quercus macrolepis* -metsät
9360 * Makaronesian laakeripuumetsät (*Laurus*, *Ocotea*)
9370 * *Phoenix*-palmulehdot
9380 *Ilex aquifolium* -metsät

94. Lauhkean vyöhykkeen vuoristojen havumetsät

- 9410 Happamat vuoristojen *Picea*-metsän alpiiniseen vyöhykkeeseen asti (*Vaccinio-Piceetea*)
9420 Alpiiniset *Larix decidua*- ja *Pinus cembra* -metsät
9430 Vuorten ja subalpiiniset *Pinus uncinata* -metsät (* kipsi- tai kalkkikivimaalla)

95. Välimeren ja Makaronesian vuoristojen havumetsät

- 9510 * Eteläisten Apenniinien *Abies alba* -metsät
9520 *Abies pinsapo* -metsät
9530 * Välimeren vuoristoalueen kotoperäisiä euroopanmustamäntyjä kasvavat mäntymetsät
9540 Välimeren alueen kotoperäisiä mesogeenisia mäntyjä kasvavat mäntymetsät
9550 Kanarian saarten kotoperäiset mäntymetsät
9560 * Kotoperäiset *Juniperus* spp. -metsät
9570 * *Tetraclinis articulata* -metsät
9580 * Välimeren *Taxus baccata* -metsät

LIITE II**YHTEISÖN TÄRKEINÄ PITÄMÄT ELÄIN- JA KASVILAJIT, JOIDEN SUOJELLEMISEKSI ON OSOITETTAVA ERITYISTEN SUOJELUTOIMIEN ALUEITA****Tulkinta**

- a) Liite II täydentää liitettä I erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäisen verkoston luomiseksi.
- b) Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:
  - lajin tai alalajin nimellä,
  - taikka
  - viittaamalla korkeampaan eliösystematiikan yksikköön tai sen määrätyyn osaan.

Lyhennys 'spp.' heimon tai suvun jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.
- c) *Tunnukset*
 Tähti (*) ennen lajin nimeä tarkoittaa, että laji on ensisijaisesti suojeltava.
 Useimmat tässä liitteessä luetellut lajit on lueteltu myös liitteessä IV. Kun laji esiintyy tässä liitteessä, mutta ei liitteessä IV tai V, lajin nimen jälkeen on merkitty tunnus (o); kun laji on lueteltu tässä liitteessä ja myös liitteessä V, mutta ei liitteessä IV, lajin nimen jälkeen on merkitty tunnus (V).

a) ELÄIMET**SELKÄRANKAISET****NISÄKKÄÄT****INSECTIVORA***Talpidae**Galemys pyrenaicus***CHIROPTERA***Rhinolophidae*

Rhinolophus blasii
Rhinolophus euryale
Rhinolophus ferrumequinum
Rhinolophus hipposideros
Rhinolophus mehelyi

Vespertilionidae

Barbastella barbastellus
Miniopterus schreibersi
Myotis bechsteinii
Myotis blythii
Myotis capaccinii
Myotis dasycneme
Myotis emarginatus
Myotis myotis

RODENTIA*Sciuridae*

* *Pteromys volans* (*Sciuropterus russicus*)
Spermophilus citellus (*Citellus citellus*)

Castoridae

Castor fiber (paitsi suomalaiset ja ruotsalaiset populaatiot)

Micromyidae

Micromys cabrerae
 * *Micromys oeconomus arenicola*

CARNIVORA

Canidae

- * *Alopex lagopus*
- * *Canis lupus* (espanjalaiset populaatiot: ainoastaan Dueron eteläpuolella elävät populaatiot; kreikkalaiset populaatiot: ainoastaan 39. leveyspiirin eteläpuolella elävät populaatiot; suomalaiset populaatiot poislukien).

Ursidae

- * *Ursus arctos* (paitsi suomalaiset ja ruotsalaiset populaatiot)

Mustelidae

- * *Gulo gulo*
- Lutra lutra*
- Mustela lutreola*

Felidae

- Lynx lynx* (paitsi suomalaiset populaatiot)
- * *Lynx pardinus*

Phocidae

- Halichoerus grypus* (V)
- * *Monachus monachus*
- Phoca hispida bottnica* (o)
- * *Phoca hispida saimensis*
- Phoca vitulina* (V)

ARTIODACTYLA

Cervidae

- * *Cervus elaphus corsicanus*
- Rangifer tarandus fennicus* (o)

Bovidae

- Capra aegagrus* (luonnon populaatiot)
- * *Capra pyrenaica pyrenaica*
- Ovis gmelini musimon* (*Ovis ammon musimon*) (luonnon populaatiot — Korsika ja Sardinia)
- * *Rupicapra pyrenaica ornata* (*Rupicapra rupicapra ornata*)
- Rupicapra rupicapra balcanica*

CETACEA

- Phocoena phocoena*
- Tursiops truncatus*

MATELIJAT

CHELONIA (TESTUDINES)

Testudinidae

- Testudo graeca*
- Testudo hermanni*
- Testudo marginata*

Cheloniidae

- * *Caretta caretta*

Emydidae

- Emys orbicularis*
- Mauremys caspica*
- Mauremys leprosa*

SAURIA

Lacertidae

- Gallotia galloti insulanagae*
- * *Gallotia simonyi*
- Lacerta bonnali* (*Lacerta monticola*)
- Lacerta monticola*
- Lacerta schreiberi*
- Podarcis lilfordi*
- Podarcis pityusensis*

Scincidae

Chalcides somonlyi (*Chalcides occidentalis*)

Gekkonidae

Phyllodactylus europaeus

OPHIDIA (SERPENTES)*Colubridae*

Elaphe quatuorlineata

Elaphe situla

Viperidae

* *Macrovipera schweizeri* (*Vipera lebetina schweizeri*)

Vipera ursinii

SAMMAKKOELÄIMET**CAUDATA***Salamandridae*

Chioglossa lusitanica

Mertensiella luschani (*Salamandra luschani*)

* *Salamandra atra aurorae*

Salamandrina terdigitata

Triturus carnifex (*Triturus cristatus carnifex*)

Triturus cristatus (*Triturus cristatus cristatus*)

Triturus dobrogicus (*Triturus cristatus dobrogicus*)

Triturus karelinii (*Triturus cristatus karelinii*)

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Hydromantes (Speleomantes) ambrosii

Hydromantes (Speleomantes) flavus

Hydromantes (Speleomantes) genei

Hydromantes (Speleomantes) imperialis

Hydromantes (Speleomantes) strinatii

Hydromantes (Speleomantes) supramontes

ANURA*Discoglossidae*

* *Alytes muletensis*

Bombina bombina

Bombina variegata

Discoglossus galganoi (sisältäen *Discoglossus "jeanneae"*)

Discoglossus montalentii

Discoglossus sardus

Ranidae

Rana latastei

Pelobatidae

* *Pelobates fuscus insubricus*

KALAT**PETROMYZONIFORMES***Petromyzonidae*

Eudontomyzon spp. (o)

Lampetra fluviatilis (V) (paitsi suomalaiset ja ruotsalaiset populaatiot)

Lampetra planeri (o) (paitsi suomalaiset ja ruotsalaiset populaatiot)

Lethenteron zanandreai (V)

Petromyzon marinus (o) (paitsi ruotsalaiset populaatiot)

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

- * *Acipenser naccarii*
- * *Acipenser sturio*

CLUPEIFORMES

Clupeidae

- Alosa* spp. (V)

SALMONIFORMES

Salmonidae

- Hucho hucho* (luonnon populaatit) (V)
Salmo macrostigma (o)
Salmo marmoratus (o)
Salmo salar (ainoastaan makeassa vedessä) (V) (paitsi suomalaiset populaatit)

Coregonidae

- * *Coregonus oxyrinchus* (Pohjanmeren eräiden alueiden vaelluskannat)

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

- Alburnus albidus* (o) (*Alburnus vulturius*)
Anaecypris hispanica
Aspius aspius (o) (paitsi suomalaiset populaatit)
Barbus comiza (V)
Barbus meridionalis (V)
Barbus plebejus (V)
Chondrostoma genei (o)
Chondrostoma lusitanicum (o)
Chondrostoma polylepis (o) (sisältäen *C. willkommii*)
Chalcalburnus chalcooides (o)
Chondrostoma soetta (o)
Chondrostoma toxostoma (o)
Gobio albipinnatus (o)
Gobio uranoscopus (o)
Iberocypris palaciosi (o)
* *Ladigesocypris ghigii* (o)
Leuciscus lucumonis (o)
Leuciscus souffia (o)
Phoxinellus spp. (o)
Rhodeus sericeus amarus (o)
Rutilus alburnoides (o)
Rutilus arcasii (o)
Rutilus frisii meidingeri (o)
Rutilus lemmingii (o)
Rutilus macrolepidotus (o)
Rutilus pigus (o)
Rutilus rubilio (o)
Scardinius graecus (o)

Cobitidae

- Cobitis taenia* (o) (paitsi suomalaiset populaatit)
Cobitis trichonica (o)
Misgurnus fossilis (o)
Sabanejewia aurata (o)
Sabanejewia larvata (o) (*Cobitis larvata* ja *Cobitis conspersa*)

SILURIFORMES

Siluridae

- Silurus aristotelis* (V)

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

- Aphanius iberus (o)
- Aphanius fasciatus (o)
- * Valencia hispanica
- * Valencia letourneuxi (Valencia hispanica)

PERCIFORMES

Percidae

- Gymnocephalus schraetzer (V)
- Zingel spp. [(o) paitsi Zingel asper ja Zingel zingel (V)]

Gobiidae

- Knipowitschia (Padogobius) panizzae (o)
- Padogobius nigricans (o)
- Pomatoschistus canestrini (o)

SCORPAENIFORMES

Cottidae

- Cottus gobio (o) (paitsi suomalaiset populaatit)
- Cottus petiti (o)

SELKÄRANGATTOMAT

NIVELJALKAISET

CRUSTACEA

Decapoda

- Austropotamobius pallipes (V)

INSECTA

Coleoptera

- Agathidium pulchellum (o)
- Boros schneideri (o)
- Buprestis splendens
- * Carabus menetriesi pacholei
- * Carabus olympiae
- Cerambyx cerdo
- Corticaria planula (o)
- Cucujus cinnaberinus
- Dytiscus latissimus
- Graphoderus bilineatus
- Limoniscus violaceus (o)
- Lucanus cervus (o)
- Macroplea pubipennis (o)
- Mesosa myops (o)
- Morimus funereus (o)
- * Osmoderma eremita
- Oxyporus mannerheimii (o)
- Pytho kolwensis (o)
- * Rosalia alpina
- Stephanopachys linearis (o)
- Stephanopachys substriatus (o)
- Xyletinus tremulicola (o)

Hemiptera

- Aradus angularis (o)

Lepidoptera

Agriades glandon aquilo (o)
 * *Callimorpha (Euplagia, Panaxia) quadripunctaria* (o)
Clossiana improba (o)
Coenonympha oedippus
Erebia calcaria
Erebia christi
Erebia medusa polaris (o)
Eriogaster catax
Euphydryas (Eurodryas, Hypodryas) aurinia (o)
Graellsia isabellae (V)
Hesperia comma catena (o)
Hypodryas maturna
Lycaena dispar
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Melanargia arge
Papilio hospiton
Plebejula golagus
Xestia borealis (o)
Xestia brunneopicta (o)

Mantodea

Apteromantis aptera

Odonata

Coenagrion hylas (o)
Coenagrion mercuriale (o)
Cordulegaster trinacriae
Gomphus graslinii
Leucorrhina pectoralis
Lindenia tetraphylla
Macromia splendens
Ophiogomphus cecilia
Oxygastra curtisii

Orthoptera

Baetica ustulata

ARACHNIDA

Pseudoscorpiones

Anthrenochernes stellae (o)

NILVIÄiset

GASTROPODA

Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tabellata
Discus guerinianus
Elona quimperiana
Geomalacus maculosus
Geomitra moniziana
 * *Helicopsis striata austriaca* (o)
Idiomela (Helix) subplicata
Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa
Vertigo angustior (o)
Vertigo genesii (o)
Vertigo geyeri (o)
Vertigo mouliniana (o)

BIVALVIA*Unionoidea*

Margaritifera durrovensis (*Margaritifera margaritifera*) (V)
Margaritifera margaritifera (V)
Unio crassus

b) **KASVIT****PTERIDOPHYTA**

ASPLENIACEAE

Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy

BLECHNACEAE

Woodwardia radicans (L.) Sm.

DICKSONIACEAE

Culcita macrocarpa C. Presl

DRYOPTERIDACEAE

Diplazium sibiricum (Turcz. ex Kunze) Kurata
 * *Dryopteris corleyi* Fraser-Jenk.
Dryopteris fragans (L.) Schott

HYMENOPHYLLACEAE

Trichomanes speciosum Willd.

ISOETACEAE

Isoetes boryana Durieu
Isoetes malinverniana Ces. & De Not.

MARSILEACEAE

Marsilea batardae Launert
Marsilea quadrifolia L.
Marsilea strigosa Willd.

OPHIOGLOSSACEAE

Botrychium simplex Hitchc.
Ophioglossum polypodium A. Braun

GYMNOSPERMAE

PINACEAE

* *Abies nebrodensis* (Lojac.) Mattei

ANGIOSPERMAE

ALISMATACEAE

* *Alisma wahlenbergii* (Holmberg) Juz.
Caldesia parnassifolia (L.) Parl.
Luronium natans (L.) Raf.

AMARYLLIDACEAE

Leucojum nicaeense Ard.
Narcissus asturiensis (Jordan) Pugsley
Narcissus calcicola Mendonça
Narcissus cyclamineus DC.
Narcissus fernandesii G. Pedro
Narcissus humilis (Cav.) Traub
 * *Narcissus nevadensis* Pugsley
Narcissus pseudonarcissus L. subsp. *nobilis* (Haw.) A. Fernandes
Narcissus scaberulus Henriq.
Narcissus triandrus L. subsp. *capax* (Salisb.) D. A. Webb.
Narcissus viridiflorus Schousboe

BORAGINACEAE

- * *Anchusa crispa* Viv.
- * *Lithodora nitida* (H. Ern) R. Fernandes
- Myosotis lusitanica* Schuster
- Myosotis rehsteineri* Wartm.
- Myosotis retusifolia* R. Afonso
- Omphalodes kuzinskyanae* Willk.
- * *Omphalodes littoralis* Lehm.
- Solenanthus albanicus* (Degen & al.) Degen & Baldacci
- * *Sympyrum cycladense* Pawl.

CAMPANULACEAE

- Asyneuma giganteum* (Boiss.) Bornm.
- * *Campanula sabatia* De Not.
- Jasione crispa* (Pourret) Samp. subsp. *serpentinica* Pinto da Silva
- Jasione lusitanica* A. DC.

CARYOPHYLLACEAE

- Arenaria ciliata* L. ssp. *pseudofrigida* Ostenf. & O.C. Dahl
- Arenaria humifusa* Wahlenberg
- * *Arenaria nevadensis* Boiss. & Reuter
- Arenaria provincialis* Chater & Halliday
- Dianthus arenarius* L. subsp. *arenarius*
- Dianthus cintranus* Boiss. & Reuter subsp. *cintranus* Boiss. & Reuter
- Dianthus marizii* (Samp.) Samp.
- Dianthus rupicola* Biv.
- * *Gypsophila papillosa* P. Porta
- Herniaria algarvica* Chaudhri
- * *Herniaria latifolia* Lapeyr. subsp. *litardierei* Gamis
- Herniaria lusitanica* (Chaudhri) subsp. *berlengiana* Chaudhri
- Herniaria maritima* Link
- Moehringia lateriflora* (L.) Fenzl.
- Moehringia tommasinii* Marches.
- Petrocotis grandiflora* Rothm.
- Petrocotis montsicciana* O. Bolos & Rivas Mart.
- Petrocotis pseudoviscosa* Fernandez Casas
- Silene furcata* Rafin. ssp. *angustiflora* (Rupr.) Walters
- * *Silene hicesiae* Brullo & Signorello
- Silene hifacensis* Rouy ex Willk.
- * *Silene holzmanii* Heldr. ex Boiss.
- Silene longicilia* (Brot.) Ott.
- Silene mariana* Pau
- * *Silene orphanidis* Boiss.
- * *Silene rothmaleri* Pinto da Silva
- * *Silene velutina* Pourret ex Loisel.

CHENOPodiaceae

- * *Bassia* (*Kochia*) *saxicola* (Guss.) A. J. Scott
- * *Salicornia veneta* Pignatti & Lausi

CISTACEAE

- Cistus palhinhae* Ingram
- Halimium verticillatum* (Brot.) Sennen
- Helianthemum alyoides* Losa & Rivas Goday
- Helianthemum caput-felis* Boiss.
- * *Tuberaria major* (Willk.) Pinto da Silva & Rozeira

COMPOSITAE

- * *Anthemis glaberrima* (Rech. f.) Greuter
- Artemisia campestris* L. subsp. *bottnica* A.N. Lundström ex Kindb.
- * *Artemisia granatensis* Boiss.
- * *Artemisia laciniata* Willd.
- Artemisia oelandica* (Besser) Komarov
- * *Artemisia pancicii* (Janka) Ronn.
- * *Aster pyrenaicus* Desf. ex DC
- * *Aster sorrentinii* (Tod) Lojac.
- * *Carduus myriacanthus* Salzm. ex DC.
- * *Centaurea alba* L. subsp. *heldreichii* (Halacsy) Dostal

- * *Centaurea alba* L. subsp. *princeps* (Boiss. & Heldr.) Gugler
- * *Centaurea attica* Nyman subsp. *megarensis* (Halacsy & Hayek) Dostál
- * *Centaurea balearica* J. D. Rodriguez
- * *Centaurea borjae* Valdés-Berm. & Rivas Goday
- * *Centaurea citricolor* Font Quer
- Centaurea corymbosa* Pourret
- Centaurea gadorensis* G. Blanca
- * *Centaurea horrida* Badaro
- * *Centaurea kalambakensis* Freyn & Sint.
- Centaurea kartschiana* Scop.
- * *Centaurea lactiflora* Halacsy
- Centaurea micrantha* Hoffmanns. & Link subsp. *herminii* (Rouy) Dostál
- * *Centaurea niederi* Heldr.
- * *Centaurea peucedanifolia* Boiss. & Orph.
- * *Centaurea pinnata* Pau
- Centaurea pulvinata* (G. Blanca) G. Blanca
- Centaurea rothmalerana* (Arènes) Dostál
- Centaurea vicentina* Mariz
- * *Crepis crocifolia* Boiss. & Heldr.
- Crepis granatensis* (Willk.) B. Blanca & M. Cueto
- Crepis tectorum* L. subsp. *nigrescens*
- Erigeron frigidus* Boiss. ex DC.
- Hymenostemma pseudanthemis* (Kunze) Willd.
- * *Jurinea cyanoides* (L.) Reichenb.
- * *Jurinea fontqueri* Cuatrec.
- * *Lamyropsis microcephala* (Moris) Dittrich & Greuter
- Leontodon microcephalus* (Boiss. ex DC) Boiss.
- Leontodon boryi* Boiss.
- * *Leontodon siculosus* (Guss.) Finch & Sell
- Leuzea longifolia* Hoffmanns. & Link
- Ligularia sibirica* (L.) Cass.
- Santolina impressa* Hoffmanns. & Link
- Santolina semidentata* Hoffmanns. & Link
- * *Senecio elodes* Boiss. ex DC.
- Senecio jacobaea* L. subsp. *gotlandicus* (Neuman) Sternér
- Senecio nevadensis* Boiss. & Reuter

CONVOLVULACEAE

- * *Convolvulus argyrothamnus* Greuter
- * *Gonvolvulus fernandesii* Pinto da Silva & Teles

CRUCIFERAE

- Alyssum pyrenaicum* Lapeyr.
- Arabis sadina* (Samp.) P. Cout.
- * *Biscutella neustriaca* Bonnet
- Biscutella vincentina* (Samp.) Rothm.
- Boleum asperum* (Pers.) Desvaux
- Brassica glabrescens* Poldini
- Brassica insularis* Moris
- * *Brassica macrocarpa* Guss.
- Braya linearis* Rouy
- * *Coincyia rupestris* Rouy
- * *Coronopus navasi* Pau
- Diplotaxis ibicensis* (Paul) Gomez-Campo
- * *Diplotaxis siettiana* Maire
- Diplotaxis vicentina* (P. Cout.) Rothm.
- Draba cacuminum* Elis Ekman
- Draba cinerea* Adams
- Erugastrum palustre* (Pirona) Vis.
- * *Iberis arbuscula* Runemark
- Iberis procumbens* Lange subsp. *microcarpa* Franco & Pinto da Silva
- * *Jonopsidium acaule* (Desf.) Reichenb.
- Jonopsisidium savianum* (Caruel) Ball ex Arcang.
- Rhynchosinapis erugastrum* (L.) Dandy ex Clapham subsp. *cintrana* (Coutinho) Franco & P. Silva [*Coincyia cintrana* (P. Cout.) Pinto da Silva]
- Sisymbrium cavanillesianum* Valdés & Castroviejo
- Sisymbrium supinum* L.

CYPERACEAE

- Carex holostoma* Drejer
- * *Carex panormitana* Guss.
- Eleocharis carniolica* Koch

DIOSCOREACEAE

- * *Borderea chouardii* (Gauss.) Heslot

DROSERACEAE

- Aldrovanda vesiculosa* L.

EUPHORBIACEAE

- * *Euphorbia margalidiana* Kuhbier & Lewejohann
- Euphorbia transtagana* Boiss.

GENTIANACEAE

- * *Centaurium rigulii* Esteve
- * *Centaurium somedanum* Lainz
- Gentiana ligustica* R. de Vilm. & Chopinet
- Gentianella anglica* (Pugsley) E. F. Warburg

GERANIACEAE

- * *Erodium astragaloides* Boiss. & Reuter
- Erodium paularense* Fernandez-Gonzalez & Izco
- * *Erodium rupicola* Boiss.

GLOBULARIACEAE

- * *Globularia stygia* Orph. ex Boiss.

GRAMINEAE

- Arctagrostis latifolia* (R. Br.) Griseb.
- Arctophila fulva* (Trin.) N. J. Anderson
- Avenula hackelii* (Henriq.) Holub
- Bromus grossus* Desf. ex DC.
- Calamagrostis chalybaea* (Laest.) Fries
- Cinna latifolia* (Trev.) Griseb.
- Coleanthus subtilis* (Tratt.) Seidl
- Festuca brigantina* (Markgr.-Dannenb.) Markgr.-Dannenb.
- Festuca duriotagana* Franco & R. Afonso
- Festuca elegans* Boiss.
- Festuca heniquesii* Hack.
- Festuca summilusitanica* Franco & R. Afonso
- Gaudinia hispanica* Stace & Tutin
- Holcus setiglumis* Boiss. & Reuter subsp. *duriensis* Pinto da Silva
- Micropyropsis tuberosa* Romero — Zarco & Cabezudo
- Pseudarrhenatherum pallens* (Link) J. Holub
- Puccinellia phryganodes* (Trin.) Scribner + Merr.
- Puccinellia pungens* (Pau) Paunero
- * *Stipa austroitalica* Martinovsky
- * *Stipa bavarica* Martinovsky & H. Scholz
- * *Stipa styriaca* Martinovsky
- * *Stipa veneta* Moraldo
- Trisetum subalpestre* (Hartman) Neuman

GROSSULARIACEAE

- * *Ribes sardoum* Martelli

HIPPURIDACEAE

- Hippuris tetraphylla* L. Fil.

HYPERICACEAE

- * *Hypericum aciferum* (Greuter) N.K.B. Robson

JUNCACEAE

- Juncus valvatus* Link
- Luzula arctica* Blytt

LABIATAE

- Dracocephalum austriacum* L.
- * *Micromeria taygetea* P. H. Davis
- Nepeta dirphya* (Boiss.) Heldr. ex Halacsy
- * *Nepeta sphaciotica* P. H. Davis
- Origanum dictamnus* L.
- Sideritis incana* subsp. *glaуca* (Cav.) Malagarriga
- Sideritis javalambrensis* Pau
- Sideritis serrata* Cav. ex Lag.
- Teucrium lepicephalum* Pau
- Teucrium turredanum* Losa & Rivas Goday
- * *Thymus camphoratus* Hoffmanns. & Link
- Thymus carnosus* Boiss.
- * *Thymus lotoccephalus* G. López & R. Morales (*Thymus cephalotes* L.)

LEGUMINOSAE

- Anthyllis hystrix* Cardona, Contandr. & E. Sierra
- * *Astragalus algarbiensis* Coss. ex Bunge
- * *Astragalus aquilanus* Anzalone
- Astragalus centralpinus* Braun-Blanquet
- * *Astragalus maritimus* Moris
- Astragalus tremolsianus* Pau
- * *Astragalus verrucosus* Moris
- * *Cytisus aeolicus* Guss. ex Lindl.
- Genista dorycnifolia* Font Quer
- Genista holopetala* (Fleischm. ex Koch) Baldacci
- Melilotus segetalis* (Brot.) Ser. subsp. *fallax* Franco
- * *Ononis hackelii* Lange
- Trifolium saxatile* All.
- * *Vicia bifoliolata* J.D. Rodriguez

LENTIBULARIACEAE

- Pinguicula nevadensis* (Lindb.) Casper

LILIACEAE

- Allium grosii* Font Quer
- * *Androcymbium rechingeri* Greuter
- * *Asphodelus bento-rainhae* P. Silva
- Hyacinthoides vicentina* (Hoffmans. & Link) Rothm.
- * *Muscari gussonei* (Parl.) Tod.

LINACEAE

- * *Linum muelleri* Moris (*Linum maritimum* muelleri)

LYTHRACEAE

- * *Lythrum flexuosum* Lag.

MALVACEAE

- Kosteletzkya pentacarpos* (L.) Ledeb.

NAJADACEAE

- Najas flexilis* (Willd.) Rostk. & W.L. Schmidt
- Najas tenuissima* (A. Braun) Magnus

ORCHIDACEAE

- Calypso bulbosa* L.
- * *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr.
- Cypripedium calceolus* L.
- Gymnignitella runei* Teppner & Klein
- Liparis loeselii* (L.) Rich.
- * *Ophrys lunulata* Parl.
- Platanthera obtusata* (Pursh) subsp. *oligantha* (Turez.) Hulten

PAEONIACEAE

- Paeonia cambessedesii* (Willk.) Willk.
Paeonia parnassica Tzanoudakis
Paeonia clusii F.C. Stern subsp. *rhodia* (Stearn) Tzanoudakis

PALMAE

- Phoenix theophrasti* Greuter

PAPAVERACEAE

- Corydalis gotlandica* Lidén
Papaver laestadianum (Nordh.) Nordh.
Papaver radicatum Rottb. subsp. *hyperboreum* Nordh.

PLANTAGINACEAE

- Plantago algarbiensis* Sampaio (*Plantago bracteosa* (Willk.) G. Sampaio)
Plantago almogravensis Franco

PLUMBAGINACEAE

- Armeria berlengensis* Daveau
 * *Armeria helodes* Martini & Pold
Armeria neglecta Girard
Armeria pseudarmeria (Murray) Mansfeld
 * *Armeria rouyana* Daveau
Armeria soleirolii (Duby) Godron
Armeria velutina Welw. ex Boiss. & Reuter
Limonium dodartii (Girard) O. Kuntze subsp. *lusitanicum* (Daveau) Franco
 * *Limonium insulare* (Beg. & Landi) Arrig. & Diana
Limonium lanceolatum (Hoffmans. & Link) Franco
Limonium multiflorum Erben
 * *Limonium pseudolactum* Arrig. & Diana
 * *Limonium strictissimum* (Salzmann) Arrig.

POLYGONACEAE

- Persicaria foliosa* (H. Lindb.) Kitag.
Polygonum paelongum Coode & Cullen
Rumex rupestris Le Gall

PRIMULACEAE

- Androsace mathildae* Levier
Androsace pyrenaica Lam.
 * *Primula apennina* Widmer
Primula nutans Georgi
Primula palinuri Petagna
Primula scandinavica Bruun
Soldanella villosa Darracq.

RANUNCULACEAE

- * *Aconitum corsicum* Gayer (*Aconitum napellus* subsp. *corsicum*)
Adonis distorta Ten.
Aquilegia bertolonii Schott
Aquilegia kitaibelii Schott
 * *Aquilegia pyrenaica* D.C. subsp. *cazorlensis* (Heywood) Galiano
 * *Consolida samia* P.H. Davis
Pulsatilla patens (L.) Miller
Pulsatilla vulgaris Hill. subsp. *gotlandica* (Johanss.) Zaemelis & Paegle
Ranunculus lapponicus L.
 * *Ranunculus weyleri* Mares

RESEDACEAE

- * *Reseda decursiva* Forssk.

ROSACEAE

- Agrimonia pilosa* Ledebour
Potentilla delphinensis Gren. & Godron
Sorbus teodori Lilje fors

RUBIACEAE

- * *Galium litorale* Guss.
- * *Galium viridiflorum* Boiss. & Reuter

SALICACEAE

- Salix salvifolia* Brot. subsp. *australis* Franco

SANTALACEAE

- Thesium ebracteatum* Hayne

SAXIFRAGACEAE

- Saxifraga berica* (Beguinot) D.A. Webb
- Saxifraga florulenta* Moretti
- Saxifraga hirculus* L.
- Saxifraga osloensis* Knaben
- Saxifraga tombaeensis* Boiss. ex Engl.

SCROPHULARIACEAE

- Antirrhinum charidemi* Lange
- Chaenorhinum serpyllifolium* (Lange) Lange
subsp. *lusitanicum* R. Fernandes
- * *Euphrasia genargentea* (Feoli) Diana
- Euphrasia marchesettii* Wetst. ex Marches.
- Linaria algarviana* Chav.
- Linaria coutinhoi* Valdés
- * *Linaria ficalhoana* Rouy
- Linaria flava* (Poiret) Desf.
- * *Linaria hellenica* Turrill
- * *Linaria ricardoi* Cout.
- * *Linaria tursica* B. Valdes & Cabezudo
- Linaria tonzigii* Lona
- Odontites granatensis* Boiss.
- Verbascum litigiosum* Samp.
- Veronica micrantha* Hoffmanns. & Link
- * *Veronica oetaea* L.-A. Gustavsson

SOLANACEAE

- * *Atropa baetica* Willk.

THYMELAEACEAE

- Daphne petraea* Leybold
- * *Daphne rodriguezii* Texidor

ULMACEAE

- Zelkova abelicea* (Lam.) Boiss.

UMBELLIFERAE

- * *Angelica heterocarpa* Lloyd
- Angelica palustris* (Besser) Hoffm.
- * *Apium bermejoi* Llorens
- Apium repens* (Jacq.) Lag.
- Athamanta cortiana* Ferrarini
- * *Bupleurum capillare* Boiss. & Heldr.
- * *Bupleurum kakiskalae* Greuter
- Eryngium alpinum* L.
- * *Eryngium viviparum* Gay
- * *Laserpitium longiradiatum* Boiss.
- * *Naufraga balearica* Constans & Cannon
- * *Oenanthe coniooides* Lange
- Petagnia saniculifolia* Guss.
- Rouya polygama* (Desf.) Coincy
- * *Seseli intricatum* Boiss.
- Thorella verticillatinundata* (Thore) Briq.

VALERIANACEAE

- Centranthus trinervis* (Viv.) Beguinot

VIOLACEAE

- * *Viola hispida* Lam.
- Viola jaubertiana* Mares & Vigneix
- Viola rupestris* F.W. Schmidt subsp. *relicta* Jalas

Alemmat kasvit

BRYOPHYTA

- Bruchia vogesiaca* Schwaegr. (o)
- Bryhnia novae-angliae* (Sull. & Lesq.) Grout (o)
- * *Bryoerythrophyllum campylocarpum* (C. Müll.) Crum. (*Bryoerythrophyllum machadoanum* (Sergio) M. O. Hill) (o)
- Buxbaumia viridis* (Moug.) Moug. & Nestl. (o)
- Cephalozia macounii* (Aust.) Aust. (o)
- Cynodontium sueicum* (H. Arn. & C. Jens.) I. Hag. (o)
- Dichelyma capillaceum* (Dicks) Myr. (o)
- Dicranum viride* (Sull. & Lesq.) Lindb. (o)
- Distichophyllum carinatum* Dix. & Nich. (o)
- Drepanocladus (Hamatocaulis) vernicosus* (Mitt.) Warnst. (o)
- Encalypta mutica* (I. Hagen) (o)
- Hamatocaulis lapponicus* (Norrl.) Hedenäs (o)
- Herzogiella turfacea* (Lindb.) I. Wats. (o)
- Hygrohypnum montanum* (Lindb.) Broth. (o)
- Jungermannia handelii* (Schiffn.) Amak. (o)
- Mannia triandra* (Scop.) Grolle (o)
- * *Marsupella profunda* Lindb. (o)
- Meesia longiseta* Hedw. (o)
- Nothothylas orbicularis* (Schwein.) Sull. (o)
- Orthothecium lapponicum* (Schimp.) C. Hartm. (o)
- Orthotrichum rogeri* Brid. (o)
- Petalophyllum ralfsii* (Wils.) Nees & Gott. (o)
- Plagiomnium drummondii* (Bruch & Schimp.) T. Kop. (o)
- Riccia breidleri* Jur. (o)
- Riella helicophylla* (Bory & Mont.) Mont. (o)
- Scapania massolongi* (K. Müll.) K. Müll. (o)
- Sphagnum pylaisii* Brid. (o)
- Tayloria rudolphiana* (Garov) B. & S. (o)
- Tortella rigens* (N. Alberts) (o)

MAKARONESIAN LAJIT

PTERIDOPHYTA

HYMENOPHYLLACEAE

- Hymenophyllum maderensis* Gibby & Lovis

DRYOPTERIDACEAE

- * *Polystichum drepanum* (Sw.) C. Presl.

ISOETACEAE

- Isoetes azorica* Durieu & Paiva ex Milde

MARSILEACEAE

- * *Marsilea azorica* Launert & Paiva

ANGIOSPERMÆ

ASCLEPIADACEAE

- Caralluma burchardii* N. E. Brown
- * *Ceropegia chrysanthia* Svent.

BORAGINACEAE

- Echium candicans* L. fil.
- * *Echium gentianoides* Webb & Coincy
- Myosotis azorica* H. C. Watson
- Myosotis maritima* Hochst. in Seub.

CAMPANULACEAE

- * *Azorina vidalii* (H. C. Watson) Feer
- Musschia aurea* (L. f.) DC.
- * *Musschia wollastonii* Lowe

CAPRIFOLIACEAE

- * *Sambucus palmensis* Link

CARYOPHYLLACEAE

- Spergularia azorica* (Kindb.) Lebel

CELASTRACEAE

- Maytenus umbellata* (R. Br.) Mabb.

CHENOPodiACEAE

- Beta patula* Ait.

CISTACEAE

- Cistus chinamadensis* Banares & Romero
- * *Helianthemum bystropogophyllum* Svent.

COMpositae

- Andryala crithmifolia* Ait.
- * *Argyranthemum lidii* Humphries
- Argyranthemum thalassophyllum* (Svent.) Hump.
- Argyranthemum winterii* (Svent.) Humphries
- * *Atractylis arbuscula* Svent. & Michaelis
- Atractylis preauxiana* Schultz.
- Calendula maderensis* DC.
- Cheirolophus duranii* (Burchard) Holub
- Cheirolophus ghomerytus* (Svent.) Holub
- Cheirolophus junonianus* (Svent.) Holub
- Cheirolophus massonianus* (Lowe) Hansen & Sund.
- Cirsium latifolium* Lowe
- Helichrysum gossypinum* Webb
- Helichrysum monogynum* Burtt & Sund.
- Hypochoeris oligocephala* (Svent. & Bramw.) Lack
- * *Lactuca watsoniana* Trel.
- * *Onopordum nobile* Svent.
- * *Onopordum carduelinum* Bolle
- * *Pericallis hadrosoma* (Svent.) B. Nord.
- Phagnalon benettii* Lowe
- Stemmacantha cynaroides* (Chr. Son. in Buch) Ditt
- Sventenicia bupleuroides* Font Quer
- * *Tanacetum ptarmiciflorum* Webb & Berth

CONVolvulaceae

- * *Convolvulus caput-medusae* Lowe
- * *Convolvulus lopez-socasii* Svent.
- * *Convolvulus massonii* A. Dietr.

CRASSULACEAE

- Aeonium gomeraense* Praeger
- Aeonium saundersii* Bolle
- Aichryson dumosum* (Lowe) Praeg.
- Monanthes wildpretii* Banares & Scholz
- Sedum brissemoretii* Raymond-Hamet

CRUCIFERAE

- * *Crambe arborea* Webb ex Christ
- Crambe laevigata* DC. ex Christ
- * *Crambe sventenii* R. Petters ex Bramwell & Sund.
- * *Parolinia schizogynoides* Svent.
- Sinapidendron rupestre* (Ait.) Lowe

CYPERACEAE

- Carex malato-belizii* Raymond

DIPSACACEAE

Scabiosa nitens Roemer & J. A. Schultes

ERICACEAE

Erica scoparia L. subsp. *azorica* (Hochst.) D. A. Webb

EUPHORBIACEAE

* *Euphorbia handiensis* Burchard

Euphorbia lambii Svent.

Euphorbia stygiana H. C. Watson

GERANIACEAE

* *Geranium maderense* P. F. Yeo

GRAMINEAE

Deschampsia maderensis (Haeck. & Born.) Buschm.

Phalaris maderensis (Menezes) Menezes

GLOBULARIACEAE

* *Globularia ascanii* D. Bramwell & Kunkel

* *Globularia sarcophylla* Svent.

LABIATAE

* *Sideritis cystosiphon* Svent.

* *Sideritis discolor* (Webb ex de Noe) Bolle

Sideritis infernalis Bolle

Sideritis marmorea Bolle

Teucrium abutiloides L'Hér.

Teucrium betonicum L'Hér.

LEGUMINOSAE

* *Anagyris latifolia* Brouss. ex. Willd.

Anthyllis lemanniana Lowe

* *Dorycnium spectabile* Webb & Berthel

* *Lotus azoricus* P. W. Ball

Lotus callis-viridis D. Bramwell & D. H. Davis

* *Lotus kunkelii* (E. Chueca) D. Bramwell & al.

* *Teline rosmarinifolia* Webb & Berthel.

* *Teline salsoloides* Arco & Acebes.

Vicia dennesiana H. C. Watson

LILIACEAE

* *Androcymbium psammophilum* Svent.

Scilla maderensis Menezes

Semele maderensis Costa

LORANTHACEAE

Arceuthobium azoricum Wiens & Hawksw.

MYRICACEAE

* *Myrica rivas-martinezii* Santos.

OLEACEAE

Jasminum azoricum L.

Picconia azorica (Tutin) Knobl.

ORCHIDACEAE

Goodyera macrophylla Lowe

PITTOSPORACEAE

* *Pittosporum coriaceum* Dryand. ex. Ait.

PLANTAGINACEAE

Plantago malato-belizii Lawalree

PLUMBAGINACEAE

* *Limonium arborescens* (Brouss.) Kuntze

Limonium dendroides Svent.

* *Limonium spectabile* (Svent.) Kunkel & Sunding

* *Limonium sventenii* Santos & Fernandez Galvan

POLYGONACEAE

Rumex azoricus Rech. fil.

RHAMNACEAE

Frangula azorica Tutin

ROSACEAE

- * *Bencomia brachystachya* Svent.
- Bencomia sphaerocarpa* Svent.
- * *Chamaemeles coriacea* Lindl.
- Dendriopoterium pulidoi* Svent.
- Marcetella maderensis* (Born.) Svent.
- Prunus lusitanica* L. subsp. *azorica* (Mouillet) Franco
- Sorbus maderensis* (Lowe) Dode

SANTALACEAE

Kunkeliella subsucculenta Kammer

SCROPHULARIACEAE

- * *Euphrasia azorica* H. C. Watson
- Euphrasia grandiflora* Hochst. in Seub.
- * *Isoplexis chalcantha* Svent. & O'Shanahan
- Isoplexis isabelliana* (Webb & Berthel.) Masferrer
- Odontites holliana* (Lowe) Benth.
- Sibthorpia peregrina* L.

SOLANACEAE

- * *Solanum lidii* Sunding

UMBELLIFERAEE

- Ammi trifoliatum* (H. C. Watson) Trelease
- Bupleurum handiense* (Bolle) Kunkel
- Chaerophyllum azoricum* Trelease
- Ferula latipinna* Santos
- Melanoselinum decipiens* (Schradler & Wendl.) Hoffm.
- Monizia edulis* Lowe
- Oenanthe divaricata* (R. Br.) Mabb.
- Sanicula azorica* Guthnick ex Seub.

VIOLACEAE

Viola paradoxa Lowe

Alemmat kasvit

BRYOPHYTA

- * *Echinodium spinosum* (Mitt.) Jur. (o)
- * *Thamnobryum fernandesii* Sergio (o)"